

Memo

Datum	26 juni 2024	Van	[REDACTED]
Onderwerp	Memo bomenkap, vleermuisschermen en afpompen vijver Nelson Mandelaplein	Telefoon	+31 (0)6 [REDACTED]
		E-mail	[REDACTED]@heijmans.nl

Aan [REDACTED]

Inleiding

Ten behoeve van de werkzaamheden op het project 'Hoofdstructuur Winkelsteeg' in Nijmegen zullen bomen gekapt worden. De kap van enkele van deze bomen is voorzien in het broedseizoen, waardoor deze eerst ecologisch geschouwd en vrijgegeven dienen te worden alvorens kap plaats mag vinden. De bevindingen van deze ecologische schouw zijn beschreven in voorliggende memo.

Het onderwerp van de schouw waren twee paardenkastanjes ter hoogte van het Jonkerbosplein en een rij bomen op grond van Quick 1888. De locaties van de bomen zijn weergegeven in Figuur 1.

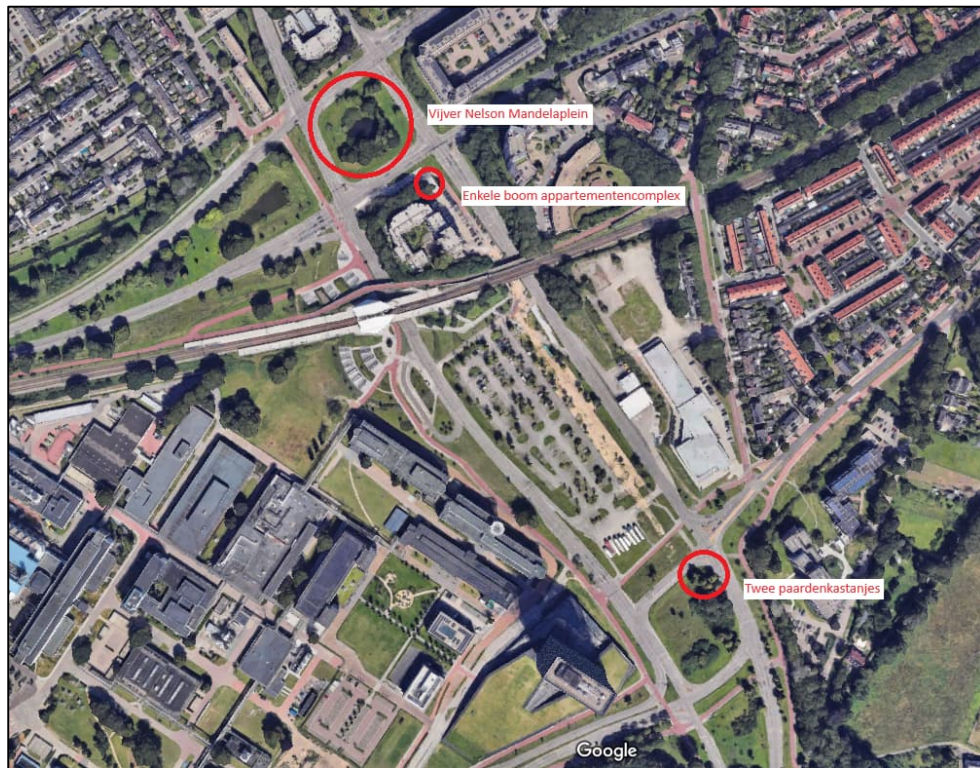
Daarnaast dient de sliblaag van de vijver aan het Nelson Mandelaplein gesaneerd te worden, waardoor deze deels moet worden gedempt. Hierbij dient rekening te worden gehouden met de zorgplicht ten aanzien van flora en fauna. In voorliggende memo is beschreven hoe dit bewerkstelligd kan worden.

Tot slot is gebleken dat de locatie waar het vleermuisscherm is voorzien, zoals beschreven in het 'Projectplan herinrichting hoofdinfrastructuur Winkelsteeg'¹ en 'memo vleermuisschermen'² een knelpunt vormt. Voor de plaatsing is daarom vanuit de uitvoering een andere locatie aangewezen. Er zijn vanuit ecologisch oogpunt geen belemmeringen voor de nieuwe locatie. In voorliggende memo wordt dit onderbouwd.

De ecologische schouw heeft plaatsgevonden op 18 juni 2024. De weersomstandigheden waren: regenachtig, 16 °C, 8/8 bewolkt met NO2 wind.

¹ Wansink, D.E.H., 2023. *Projectplan herinrichting hoofdinfrastructuur Winkelsteeg te Nijmegen*. Rapport 23-478. d.d. 21 december 2023. Waardenburg Ecology, Culemborg.

² Heijmans N.V., 2024. *Toelichting plaatsing vleermuisscherm Nelson Mandelaplein*. d.d. 16 april 2024.

Figuur 1 De ecologisch beschouwde locaties (rood omcirkeld) in de Winkelsteeg, Nijmegen

Bevindingen

Bomenkap

De paardenkastanjes bij het Jonkerbosplein (Figuur 2, links) zijn op basis van de ecologische schouw niet vrijgegeven. Er zit dusdanig veel blad in de bomen dat niet kan worden uitgesloten dat er vogels broeden. Er is enige haast geboden bij de kap van de bomen, omdat op de locatie hiervan ondergrondse infra moet worden aangelegd.

In plaats van uitstellen tot na het broedseizoen, heeft op woensdag 26 juni een aanvullende broedvogelcontrole plaats gevonden waarbij de bomen gedurende anderhalf uur zijn geobserveerd. Hierbij is gelet op activiteit van vogels in de vorm van, bijvoorbeeld, voedervluchten of roepende/alarmerende ouderdieren. Dit is niet waargenomen. De activiteit rondom de bomen bleef beperkt tot een overvliegende torenvalk die verder geen binding had met de twee bomen. Gelet het naderende einde van het broedseizoen en gebaseerd op de bevindingen uit de observatie zijn de bomen vrijgegeven voor kap hetgeen op dinsdag 2 juli 2024 zal plaatsvinden.

De enkele boom bij het appartementencomplex (Figuur 2, rechts) is vrijgegeven. Het bladerdek was dusdanig open dat er met zekerheid kan worden gesteld dat er geen nesten aanwezig waren. De boom beschikt daarnaast niet over voor vleermuizen geschikte holtes. Er zijn daarom geen belemmeringen voor de kap van deze boom.

Figuur 2 De twee paardenkastanjes bij het Jonkerbosplein (links) en de enkele boom bij het appartementencomplex (rechts).

In de rij van 20 bomen, onderdeel van de bomenrij bij Quick 1888, is de aanwezigheid van een nest vastgesteld (Figuur 3). Het betreft geen nest van een soort met een jaarrond beschermde nestplaats. Echter is onbekend of het nest in gebruik is. Om deze reden is de rij bomen niet ecologisch vrijgegeven. Alle broedgevallen van van nature in Nederland voorkomende broedvogels zijn namelijk beschermd. Vastgesteld moet worden of het nest in actief gebruik is, of dat het een verlaten nest betreft.

Figuur 3 Vogelnest in één van de bomen langs Quick 1888.

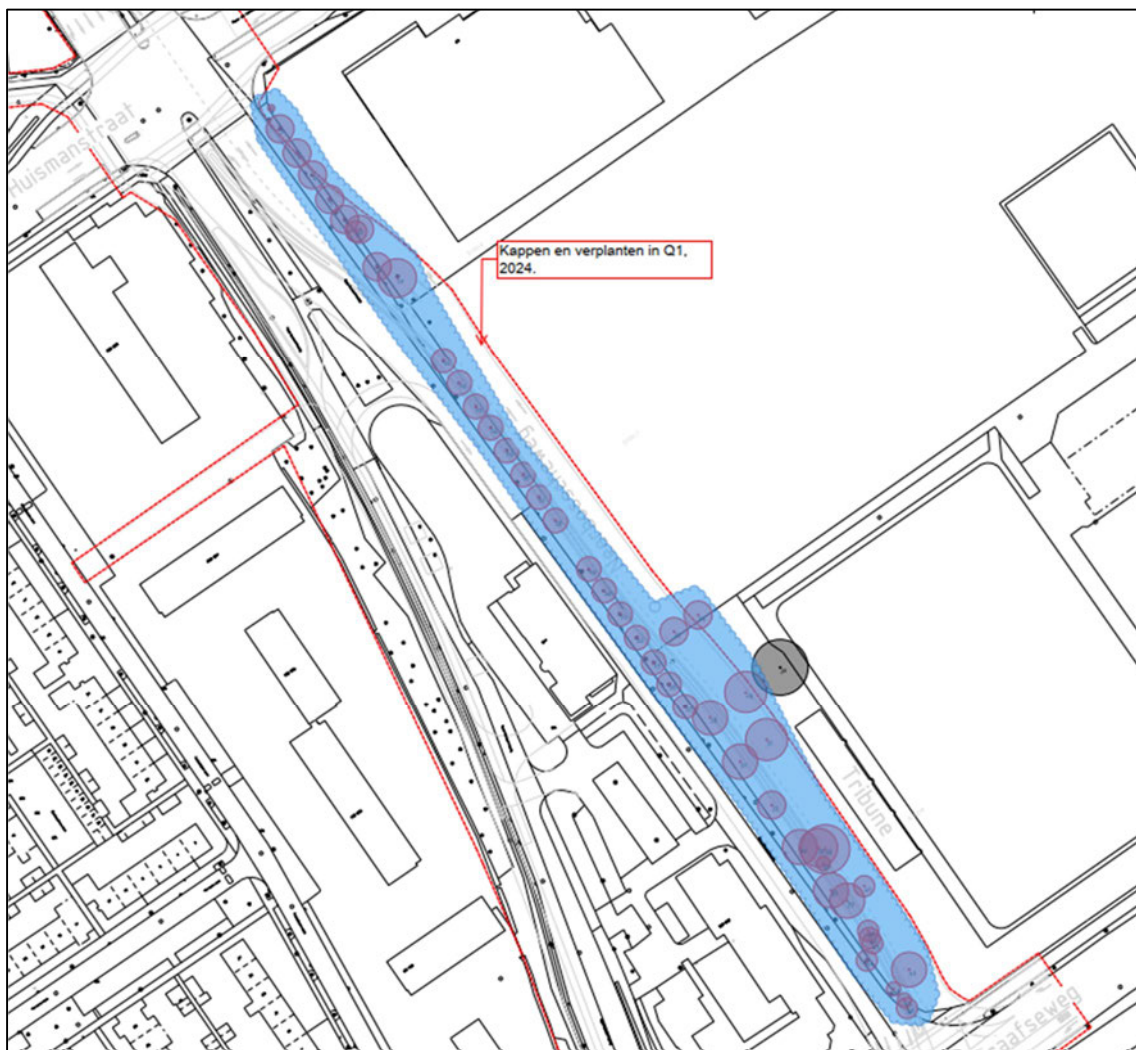
Figuur 4 Het lege, ongebruikte nest in de bomenrij bij Quick 1888.

Om deze reden heeft eveneens op 26 juni een nestcontrole plaatsgevonden waarbij, op dezelfde wijze als bij de paardenkastanjes, het nest is geobserveerd op activiteit. Toen geen activiteit werd vastgesteld is het nest benaderd en gecontroleerd op recent gebruik. Het nest toonde geen sporen hiervan (veertjes, poep, nestbekleding). Hiermee is in voldoende mate aangetoond dat het nest geen actief broedgeval betrof, waarna deze is verwijderd om toekomstige broedgevallen te voorkomen.

Voor nu is de kap beoogd in week 31. Dit is richting het einde van het broedseizoen. Dat er tussen moment van schrijven en het beoogde kapmoment nog een actief broedgeval in de bomenrij tot stand zal komen, is niet aannemelijk. Echter kunnen door meteorologische omstandigheden vogels nog zeer laat in het seizoen tot broeden komen. Om deze reden dienen de bomen voorafgaand aan de kap nogmaals vrijgegeven te worden.

De rij van 20 bomen maakt onderdeel uit van **een groter kapvoornemen bij Quick 1888** (Figuur 5). De overige bomen zijn niet ecologisch beschouwd, omdat 1) het kapmoment hiervoor 24 augustus is beoogd en 2) omdat de bomen dusdanig vol in het blad staan dat zicht op eventuele nesten belemmerd wordt. Zoals hierboven beschreven kunnen vogels tot zeer laat in het seizoen nog tot broeden komen. Daarom kan voorsnog niet met zekerheid worden gesteld dat met de kap half augustus geen broedgevallen geschaad worden. Om deze reden moet, net als voor de paardenkastanjes, te zijner tijd (eind juli/begin augustus) een broedvogelcontrole uit worden gevoerd waarbij de bomen worden geobserveerd op activiteit van vogels in de vorm van, bijvoorbeeld, voedervluchten of roepende/alarmerende ouderdieren. Op basis van de bevindingen van deze broedvogelcontrole zullen de vervolgstappen worden bepaald.

Indien niet met zekerheid kan worden vastgesteld dat er géén broedgeval in de bomen aanwezig is, wordt kap van de bomen afgeraden. Mocht hier namelijk een nest in zitten, wordt dit met de kap van de bomen fysiek aangetast (vernietigd). Dit is verboden conform art 11.37 van het Bal. Overtreding van verbodsbepalingen uit dit artikel is een economisch delict.

Figuur 5 Totaal kapvoornemen bomenrij Quick 1888.

Slibsanering Nelson Mandelaplein

In de vijver van het Nelson Mandelaplein is vervuild slib aanwezig, dat gesaneerd moet worden alvorens de vijver gedeeltelijk gedempt en herprofileerd kan worden ten behoeve van de rijbaanverbreding.

Figuur 6 De te saneren vijver op het Nelson Mandelaplein.

In het kader van de zorgplicht (afd. 1.3 Ow) wordt ecologische begeleiding geboden bij het verwijderen van het vervuilde slib. De werkzaamheden zijn gepland voor 22, 23 en 24 juli 2024. Ecologische begeleiding tijdens de uitvoering zal worden geboden door Layze Hoogland, ecooloog Heijmans. De volgende (ecologische) maatregelen worden genomen:

1. Gelet op het volume dat weggepompt moet worden, wordt op zondag avond 21 juli de pomp aangezet.
 - a. De pomp is voorzien van een 'visvriendelijk' raster, zodat kleinere organismen niet opgezogen worden.
 - i. Zo klein mogelijk, maar max 5mm maasgrootte.
 - b. De pomp wordt op de laagste stand aangezet, om zoveel mogelijk te voorkomen dat organismen alsnog tegen het gaas aangezogen worden en sterven.
2. Het water wordt tot maximaal kniehoogte weggepompt.
3. Er wordt een bassin gecreëerd op de oever dat wordt bedekt met stevig folie. Het vervuilde slib mag namelijk niet in contact komen met schone grond.
4. Elke schep slib dat verwijderd wordt, wordt uitgespreid over het folie zodat de begeleidend ecooloog hierin aanwezige organisme kan verwijderen en zorgvuldig elders uit kan zetten.
 - a. Dit zal de sloot aan de Serenadestraat zijn.
5. Het slib wordt hierna op dusdanige wijze dat het folie niet beschadigd wordt, hier weer van verwijderd en op passende wijze afgevoerd.
6. Door de omwoeling van de bodem en de vertroebeling die hierdoor ontstaat kan een zuurstofloze situatie ontstaan in de vijver, die kan leiden tot sterfte van de overgebleven vissen
 - a. Organismen die overgebleven zijn in de vijver, worden daarom handmatig verwijderd middels schepnetten of visnetten. Ook deze worden zorgvuldig elders uitgezet.

Na afronding van de werkzaamheden wordt door de begeleidend ecooloog een memo opgesteld waarin verslag van de werkzaamheden wordt gedaan, aangevuld met foto's. Op deze wordt in voldoende mate invulling gegeven aan de zorgplicht.

Gewijzigde locatie vleermuisschermen

In het kader van de lopende ontheffingsaanvraag is ten behoeve van het behoud van een vliegroute van vleermuis de plaatsing van enkele vleermuisschermen voorzien³. Het een en ander dient nog steeds conform deze memo uitgevoerd te worden. Echter zijn met de locatie zoals hier beschreven knelpunten voorzien.

³ Heijmans N.V. Toelichting plaatsing vleermuisscherm Nelson Mandelaplein, Nijmegen, d.d. 16 april 2024.

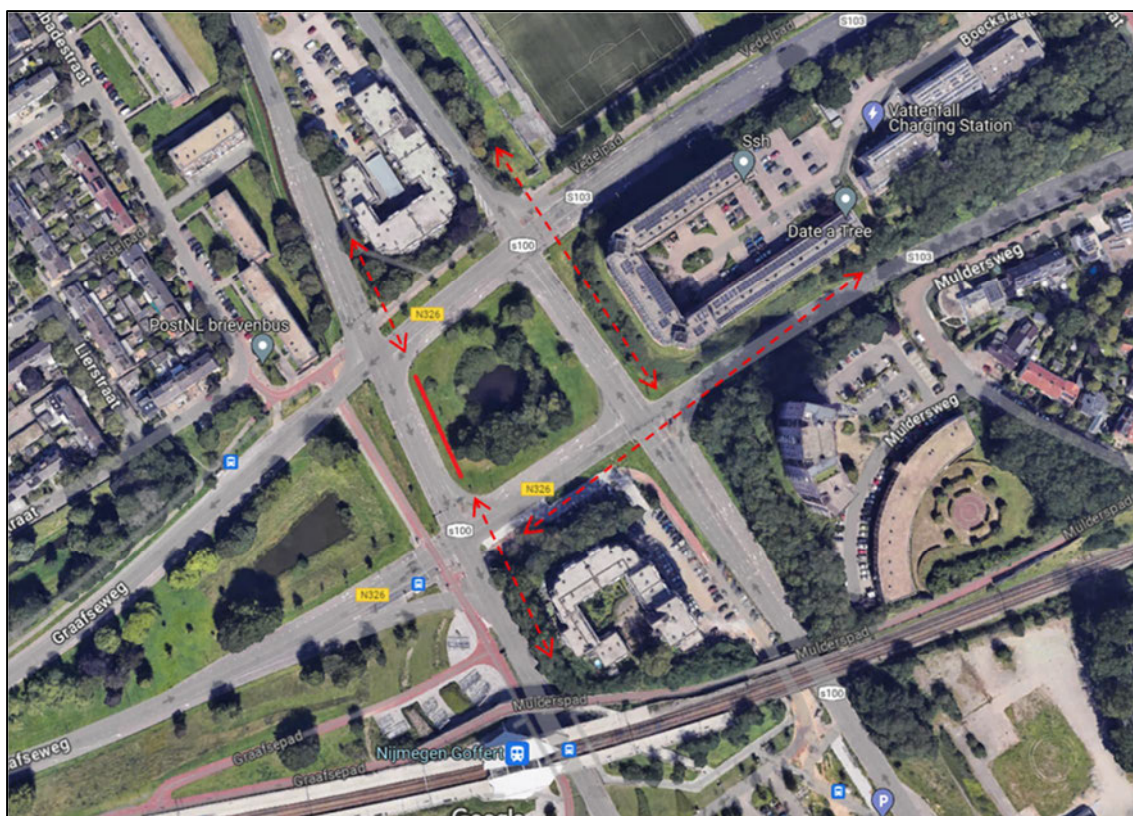
Het vleermuizenscherm dient naar verwachting tot minimaal medio november 2024 in stand te worden gehouden in ieder geval tot dat de aangevraagde Wnb-ontheffing is verleend. De beoogde locatie aan de zuidzijde van het Nelson Mandelaplein wordt vanaf begin november 2024 echter in gebruik genomen voor een nieuwe fasering van het project waarbij al het verkeer van de Graafseweg via de zuidzijde van het Nelson Mandelaplein wordt afgewikkeld. Daarvoor is een tijdelijke verbreding van de rijbanen benodigd waardoor er geen ruimte is voor het realiseren van een vleermuizenscherm. Indien het scherm verder richting de vijver zou worden geplaatst komt deze in het talud te staan. Naast het feit dat dit onstabiel is betekent dit ook dat het scherm lager komt te staan dan de voorgeschreven hoogte. Het gedeeltelijk dempen van de vijver voor het realiseren van het scherm op deze locatie is ook niet wenselijk aangezien daarmee de bergingscapaciteit van de vijver wordt verminderd. De locatie ten westen van de vijver bevat een brede berm waar het scherm veilig buiten het talud en de bestaande en tijdelijke verhardingen kan worden gerealiseerd. Tevens kan het scherm hier langere tijd blijven staan zonder een conflict met de werkzaamheden. Mocht de verlening van de Wnb-ontheffing verdere vertraging oplopen kan het scherm hier ook nog langer gehandhaafd blijven. In is de voorkeurslocatie weergegeven.

Figuur 7 De voorkeurslocatie (rode lijn) ten opzichte van de voorgeschreven locatie (gele lijn).

Er zijn vanuit ecologisch oogpunt geen bezwaren ten opzichte van de gewijzigde locatie. Op de nieuwe locatie zal het scherm in het verlengde van de Neerbosscheweg worden geplaatst, en zal hij de verbinding vormen tussen de bomenrij in het noorden en zuiden van dezelfde weg. Vanaf het zuiden bestaat reeds de verbinding met de bomenrijen langs de Graafseweg. Het scherm zal op deze locatie daarom nog steeds de functie als belangrijke hop-over vervullen als waarvoor hij bedoeld is. De nieuwe locatie is om bovenstaande redenen goedgekeurd als alternatieve locatie.

Het 'netwerk' van potentiële vliegroutes waar het scherm onderdeel van zal uitmaken is weergegeven in figuur 8.

Figuur 8 Verwachte functionaliteit van het vleermuisscherm (rode lijn) binnen het netwerk van potentiële vliegroutes (rode pijlen).